

## Oponentský posudek dizertační práce

MUDr. Jana Vašáková: Anxiozita dětí jako jeden z minoritních vlivů na prevalenci zubního kazu.

Doktorský studijní program Stomatologie, Univerzita Karlova, Lékařská fakulta Praha

V centru pozornosti výzkumu kazivosti chrupu u dětí je studium minoritních vlivů, zejména psychosociálních. Dětská populace je v současné době vystavena vyššímu civilizačnímu tlaku než předchozí generace a tím se zvyšuje závažnost a četnost poruch chování a mentálního vývoje. Stomatologické ošetření je zejména pro dítě zátěžovou situací, která klade na pacienta vysoké nároky psychické a sociální, a je potřeba pacientova compliance. U dětí jsou příčinou také jejich ontogeneticko-biologické předpoklady vyšší vnímavosti k bolesti a únavě, labilnější psychika, intenzivnější emoční reakce a nepochopení potřeby stomatologické péče. Děti se strachem ze zubního ošetření vykazují častěji další fobie jako agorafobii, klaustrofobii, sociální fobii, strach z výšek, ze zvířat, depresi a změny nálad.

Aktuálnost předkládané dizertační práce je v jejím zaměření na zhodnocení významu jednoho z minoritních faktorů na kazivost chrupu dětí – anxiozitu. Dentální úzkost může způsobovat výrazné komplikace v péči o chrup. Podíl na aktuální hladině zubní úzkosti má do jisté míry i absence systematické preventivní zubní péče pro děti a mládež v České republice. Za zubní péči jsou v současné době plně zodpovědní rodiče a děti se mohou častěji dostavovat k ošetření pouze s akutními obtížemi a hlavně s bolestí, což vede k častějšímu rozvoji dentální úzkosti.

Cílem této dizertační práce je pomocí základních epidemiologických a psychometrických metod zmapovat výskyt anxiozity u vzorku českých dětí, posléze definovat její korelaci s výskytem a ošetřením zubního kazu a tím přispět ke zlepšení kvality života dětí.

Dizertační práce je koncipována jako komentovaný soubor čtyř rozsáhlých vzájemně navazujících studií, které posuzovaly jednotlivé aspekty této problematiky:

- I. Vztah zubních lékařů v České republice k ošetřování dětských pacientů. Dotazníky komplexně vyplňovali zubní lékaři v České republice, kteří byli požádáni o spolupráci. (vyplnilo 411 zubních lékařů).
- II. Postoje předškolních dětí k prostředí zubní ordinace, k zubním lékařům a k zubnímu ošetření. Anonymní studie zahrnovala předškolní děti ve věku 2-7 let. (soubor 897 předškolních dětí).
- III. Hodnocení strachu ze zubního ošetření předškolních dětí s použitím Venhamova obrázkového a barvového testu ve vztahu ke stavu chrupu ve věku 2-7 let. (soubor 460 dětí).
- IV. Hodnocení strachu ze zubního ošetření dětí v sedaci při vědomí midazolamem a jeho korelace s provedenými výkony (soubor 272 dětí).

Autorka aplikuje precizně vypracované modifikované, ale i vlastní originální dotazníky a fotografie. Formulace otázek v dotazníku svědčí o hluboké znalosti problematiky, zejména

ošetření midazolamem. Výsledky byly hodnoceny vhodně volenými statistickými metodami. Text je doplněn dotazníky a výsledkovými tabulkami (31), grafy (15) a obrázky.

Sledování vztahu zubních lékařů v České republice k ošetřování dětských pacientů dle věku dětí prokázalo, ve srovnání se zahraničními údaji, že většina zubních lékařů (67-93%) v České republice nesouhlasí s ponecháním dočasného zubu bez ošetření, tj. bez výplně nebo extrakce. Tento trend si vysvětlujeme zákonnou povinností celoživotního vzdělávání lékařů v ČR.

Studie, sledující postoje předškolních dětí k zubním lékařům, k prostředí zubní ordinace a k zubnímu ošetření ukázala, že 83,0 % všech dětí se bojí alespoň jednoho stomatologického úkonu. Ve srovnání se zahraničními studiemi se prokázalo v České republice lepší povědomí rodičů o nutnosti ošetřování a o vhodném věku pro první návštěvy dítěte ve stomatologické ordinaci. Z celého souboru dětí předškolního věku dítě alespoň jednou navštívilo zubního lékaře (92,3%).

Strach předškolních dětí ze zubního ošetření byl ve skupině dětí s neošetřeným kazem signifikantně vyšší než ve skupině dětí se zhotovenou výplní.

Sledování a hodnocení anxiозity a chování dítěte v průběhu ošetření sedací při vědomí perorálním podáním midazolamu bylo nepřímou metodou. Tím, že autorka současně komplexně sleduje a vyhodnocuje hodnoty arteriálního krevního tlaku, saturace a tepové frekvence, a to v několika časových intervalech, je tato studie jedinečná.

MUDr. Jana Vašáková potvrzuje vlastními statisticky potvrzenými důkazy souvislost etiopatogenese anxiозity u předškolních dětí ve vztahu ke zvýšené kazivosti chrupu. Prezentuje také ojedinělý ucelený obraz současného stavu péče o chrup dětí v naší republice. Získané závěry provedených studií budou podkladem doporučení pro klinickou praxi i pro další vědecký výzkum.

V České republice nejsou provedeny žádné studie, které by se zabývaly hladinou strachu ze zubního ošetření u dětí, a proto nelze provést žádné srovnání s předchozími studiemi a ani v zahraniční literatuře se nesetkáváme s tak komplexním přístupem.

MUDr. Jana Vašáková ve své práci nejen prokázala schopnost tvůrčí vědecké práce, ale také solidní teoretické znalosti ze stomatologie.

Předložená disertační práce MUDr. Jany Vašákové svým rozsahem, zpracováním výsledků a zároveň aktuálností témat naplňuje požadavky kladené na postgraduální doktorské práce, a proto ji oponentka **bez výhrad doporučuje k obhajobě** (podle § 47 VŠ zákona 111/98 Sb.) a k udělení titulu Ph.D. za jménem.

Doc. MUDr. Květoslava Nováková, CSc.,  
Klinika zubního lékařství FN a UP v Olomouci

V Olomouci dne 8.5.2021